

SAKSUTSKRIFT

Arkivsak-dok. 12/00559-2
Saksbehandler Marit Pedersen

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Komité for samfunnsutvikling 2011 - 2015	28.02.2012	9/12
2 Plan- og økonomiutvalget	15.03.2012	21/12

Ny folkehelseforskrift - høring

Saken er fremmet etter prinsippet om fullført saksbehandling.
Følgende har vært medsaksbehandlere:

Vedlegg:

Utkast til forskrift om oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer (folkehelseforskriften)

Sammendrag:

Helse- og omsorgsdepartementet har sendt ut på høring Forskrift om oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer (folkehelseforskriften). Høringsfristen er 21. mars. Forskriften vil regulere nærmere arbeidet med å ha oversikt over befolkningens helse og påvirkningsfaktorer i kommuner og fylkeskommuner, i tillegg til å regulere Nasjonalt folkehelseinstituttets oppgave med å gjøre fortolket statistikk tilgjengelig.

Forskriftens formål er å legge til rette for at folkehelsearbeidet er systematisk og kunnskapsbasert og bidra til en samordning og standardisering av oversiktsarbeidet.

Bestemmelsen i folkehelseloven §§ 5, 21 og 25 om oversikt, vil gjelde uavhengig av når denne forskriften trer i kraft. 10. januar fikk alle norske kommuner tilsendt sine folkehelseprofiler. Departementet forventer at folkehelseprofilene, som inneholder fortolket statistikk på kommunenivå, vil initiere prosesser i kommuner og fylkeskommuner. Departementet foreslår at Nasjonalt folkehelseinstitutt skal få i oppgave å sørge for at det utarbeides maler for innhold og gjennomføring av fylkeshelseundersøkelser, slik at disse kan samordnes. Det foreslås at forskriften gir en føring, men ikke plikt, om at fylkeskommuner som selv initierer fylkeshelseundersøkelsene, benytter seg av malene. Departementet ber om tilbakemelding i høringen både på forskriftsforslaget og på den nærmere beskrivelsen av hvordan fylkeshelseundersøkelser bør gjennomføres. Dette vil gi retning for det videre arbeidet ved Folkehelseinstituttet. Kommunens og fylkeskommunens oversiktsdokument skal sammen med folkehelseprofilene være allment tilgjengelig. Rådmannen er positiv til folkehelseforskriften, men ser klart at den vil sette kommunen overfor vanskelige økonomiske prioriteringer og kan fort føre til økt byråkrati dersom man ikke makter å innarbeide kravene til dokumentert oversikt inn i kommunens øvrige styringssystem.

Utredning:

Helse- og omsorgsdepartementet har sendt folkehelseforskriften ut på høring med høringsfrist 21. mars. Forskriftens formål er å legge til rette for at folkehelsearbeidet er systematisk og kunnskapsbasert og bidra til en samordning og standardisering av oversiktsarbeidet. Forskriftens virkeområde er kommuner og fylkeskommuner, samt Norsk folkehelseinstitutt i forhold til tilgjengeliggjøring av opplysninger etter folkehelseslovens § 25 annet ledd.

Bestemmelsen i folkehelsesloven §§ 5, 21 og 25 om oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer, medfører at kommunen skal offentliggjøre og dokumentere skriftlig befolkningens helsetilstand (sykelighet), levevaner, befolkningssammensetning, økonomiske vilkår, arbeidsforhold og utdanning, samt fysisk, biologisk og kjemisk og sosialt miljø. Denne oversikten skal gi grunnlag for både det løpende og det langsiktige systematiske folkehelsearbeidet. Forskriftsforslaget legger opp til en ulik regulering av det løpende og det planmessige oversiktsarbeidet. Det stilles ikke krav til skriftlig dokumentasjon av det løpende oversiktsarbeidet, kun av det langsiktige. Kommunen skal hvert fjerde år utarbeide et dokument som skal inneholde faglige vurderinger av konsekvenser og årsaksforhold og identifisere folkehelseutfordringene i kommunen. Særlig oppmerksomhet skal rettes mot trekk ved utviklingen som kan skape eller opprettholde sosial ulikehet i helse. Dette dokumentet skal som følge av § 5 i folkehelsesloven, ligge til grunn for utarbeidelsen av kommunal planstrategi.

Kommunen skal samarbeide og utveksle informasjon med fylkeskommunen i arbeidet med det langsiktige folkehersedokumentet.

Verken folkehelsesloven eller forslaget til folkehelseforskrift pålegger fylkeskommunen å gjennomføre fylkesvise befolkningsundersøkelser/helseundersøkelser. Imidlertid er det et ønske at dersom fylkeskommunen velger å gjøre dette, skal det brukes standard maler. På den måten kan man få sammenlignbare fylkeshelseundersøkelser.

Kommunens og fylkeskommunens oversiktsdokument skal sammen med folkehelseprofilene være allment tilgjengelig, slik at frivillig sektor, næringsliv og befolkningen får kunnskap som grunnlag for å påvirke beslutningsprosesser av betydning for folkehelsen.

Vurdering

Rådmannen er positiv til den nye folkehelseforskriften. Den konkretiserer kravene til kommunene i folkehelsesloven når det gjelder oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer. Rådmannen synes imidlertid det er et paradoks at det stilles krav til samfunnsmedisinsk kompetanse i folkehelsesloven, men ikke krav til statistikk- og analysekompetanse. Når det står i forskriftsforslaget at det skal gjøres faglige vurderinger av konsekvenser og årsaksforhold og identifisere folkehelseutfordringene i kommunen, så mener departementet ikke kun samfunnsmedisinske faglige vurderinger. Sarpsborg kommune har ikke analysekompetanse på dette feltet og vil være avhengig av enten å kjøpe denne tjenesten, ansette en person med slik kompetanse, eller samarbeide interkommunalt. Det følger ingen økonomiske midler med den nye folkehelsesloven, slik at dette vil være en ny oppgave som må løses innen for eksisterende budsjettamme.

Forskriften pålegger kommunen føre en løpende oversikt over folkehelsearbeidet. Den skal ikke være skriftlig, men dokumenteres på en hensiktsmessig måte. Likeledes pålegges kommunen å utarbeide et dokument over det langsiktige folkehelsearbeidet. Det skal rulleres hvert fjerde år og inneholde faglige vurderinger av konsekvenser og årsaksforhold og identifisere folkehelseutfordringene i kommunen. Slik rådmannen tolker forskriften, vil det være tilstrekkelig å dokumentere det løpende folkehelsearbeidet i kommunens årsmelding. Det er viktig at dette arbeidet integreres i kommunens eksisterende styringssystem. På den

måten bevarer man helheten og unngår unødig byråkrati. Det langsiktige oversiktsarbeidet skal dokumenteres skriftlig. Slik rådmannen tolker forskriften, er det snakk om et fortolket statistikkhefte, som skal danne grunnlaget for kommunal planlegging og tiltak. Arbeidet med et slikt statistikkhefte, må sees i sammenheng med kommunens øvrige plangrunnlagsmateriale (statistikk, befolkningsprognoser med mer) og brukes sammen med dette når det skal utarbeides kommuneplan og kommunedelplaner.

Når det gjelder standardiserte maler for fylkeshelseundersøkelser, er rådmannen positiv til dette. I Østfold har fylkeskommunen på frivillig basis gjennomført flere helseundersøkelser. Dette er svært nyttig for kommunene i det langsiktige folkehelsearbeidet. Imidlertid har rådmannen registrert at disse undersøkelsene kun muliggjør en sammenligning mellom kommunene i Østfold og ikke med andre kommuner i andre fylker som det ville være naturlig å sammenligne seg med. Standardiserte maler for fylkeshelseundersøkelser er derfor noe rådmannen vil gi sin tilslutning til. Siden slike undersøkelser er svært viktige for å få data på områder som det fins lite statistikk på, for eksempel levevaner, bør dette ikke være en frivillig oppgave. Nasjonalt folkehelseinstitutt bør få dette som en lovpålagt oppgave. Da vil alle fylkene bli behandlet likt. Kommunene vil for eksempel kunne sammenligne seg med andre kommuner som ligger i samme KOSTRAgruppe. Nasjonalt folkehelseinstitutt har et lovpålagt ansvar for å serve kommuner og fylkeskommuner med statistikk. Det syns derfor naturlig å legge dette ansvaret på samme instans.

I forhold til offentliggjøring av oversiktsdokumentet, samt folkehelseprofilen, har Sarpsborg kommune allerede lagt ut sin folkehelseprofil nettet. Hvorvidt en slik offentliggjøring bidrar til å spille frivilligheten og befolkningen for øvrig inn på folkehelsebanen, er rådmannen noe usikker på. Imidlertid er det et godt utgangspunkt for dialog om lokale folkehelseutfordringer.

Miljømessige konsekvenser:

Forskriften vil styrke innbyggernes helse og miljø.

Økonomiske konsekvenser:

Sarpsborg kommune forutsetter at kommunene blir kompensert gjennom inntektssystemet for alle ufrivillige merkostnader som følger av den nye folkehelseforskriften

Rådmannens innstilling:

Rådmannens vurderinger vedtas som Sarpsborg kommunes høringsuttalelse til ny folkehelseforskrift

Behandling i Komité for samfunnsutvikling 2011 - 2015 28.02.2012

Votering

Rådmannens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak i Komité for samfunnsutvikling

Rådmannens vurderinger vedtas som Sarpsborg kommunes høringsuttalelse til ny folkehelseforskrift

Behandling i Plan- og økonomiutvalget 15.03.2012

Følgende hadde ordet ved behandling av saken: Stein-Erik Westlie (FRP), rådmann Unni Skaar.

Votering

Rådmannens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Plan- og økonomiutvalgets vedtak

Rådmannens vurderinger vedtas som Sarpsborg kommunes høringsuttalelse til ny folkehelseforskrift.

RETT UTSKRIFT

Dato 16. mars 2012

Torild Lindemark
møtesekretær

Saksutskrift sendes saksbehandler for ekspedering / oppfølging.